

Project actualisatie K&K regeling Gelderland 2022

Ernst van der Grijp, juli 2022

Inhoud

Inleiding

Doelstelling

Proces project

Evaluatie en actualisatie

Ontwikkeling van K&K in cijfers

Uitbreiding naar het noorden

Samenwerking met de ERM

Samenwerking met het GRC

Netwerk Duurzaamheid en innovatie

Architecten en adviseurs

Positie van de regeling in de sector, overheden

Overige ontwikkelingen

De inhoud van de regeling

Beoordelings- en besluitvormingsproces en nazorg

De organisatie van de uitvoering van Kennis&Kunde

Overig

Financien

Bijlage: overzicht actiepunten, prioritering en kostenoverzicht

Inleiding

Medio jaren 2000 constateerde de provincie Gelderland, middels een onderzoek naar de

uitvoeringskwaliteit van onderhoud en restauratie, dat de uitvoeringskwaliteit te wensen over liet. De provinciale investeringen waren substantieel, maar er was weinig zicht op de kwaliteit van de uitvoering. Tevens was er het vooruitzicht dat de technische kennis en kunde bij overheden onder druk zou komen te staan door de beweging van de 'overheid op afstand'. Bovendien was het duidelijk dat er een grote uitstroom van vakmensen door vergrijzing op stapel stond, en de verwachtingen waren dat dit een steeds groter probleem zou worden.

In het licht van deze ontwikkelingen verscheen het beleidsstuk *Gelderse Voet* in 2008, met daarin een ketenbenadering van de problematiek. De hele keten van planvormer (architect/adviseur), plantoetsers/handhaver (overheid) en uitvoerende (restauratiebedrijf), zou aan kwaliteitseisen moeten voldoen. Om dit mogelijk te maken werd in 2008 de kwaliteitsregeling Kennis&Kunde opgezet en in 2009 het opleidingsinstituut het Gelders Restauratie Centrum (GRC) opgericht. Het GRC zou gaan voorzien in opleidingen voor de sector. Zo sneed het mes aan twee kanten: de vereiste kennis en kunde van de kwaliteitsregeling K&K, zou leiden tot instroom van GRC-leerlingen, die zo gewenst waren door het bedrijfsleven. Deze ontwikkelingen werden breed gedragen en ondersteund door het erfgoedveld en de onderwijswereld. Het idee toen was ook: neem een percentage van de grote provinciale investeringen voor het opzetten van kwaliteitsbeleid.

Misschien wel de belangrijkste factor was en is: de 30.000 eigenaren van monumentaal erfgoed; zij zijn immers als opdrachtgevers en ambassadeurs de belangrijkste factor voor kwaliteit en verdienen goede uitvoerende partijen!

Evaluatie en actualisatie

De K&K regeling is sinds 2009 in bedrijf en sindsdien in grote lijnen ongewijzigd gebleven. Op verzoek en in opdracht van de provincie Gelderland, die de regeling financieel en inhoudelijk steunt, is een evaluatie- en actualisatie onderzoek uitgevoerd. In de periode 2020-2022 zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd: een uitgebreide enquête (2020) onder de K&K bedrijven door de Monumentenwacht Gelderland en een kwalitatief onderzoek (2021/2022) door het bureau *JNB partner in leren en ontwikkeling*. Het laatst genoemde onderzoek, formeel vastgesteld op 11 maart 2022, heeft de uitkomsten van de enquête meegenomen. In de voorliggende uitwerking van het onderzoek, worden de conclusies van het onderzoek voorzien van reacties en actiepunten, resulterend in een overzicht van de actiepunten (bijlage). De eerste fase ziet vooral toe op het actualiseren/moderniseren van de regeling, de 2de fase gaat vooral over nieuwe ontwikkelingen. Tevens is er een financiële vertaling en een planning in kwartalen opgenomen in dit projectvoorstel.

Doelstelling

Het doel van dit projectvoorstel is uitvoering geven aan de aanbevelingen van het JNB onderzoek en de regeling zodanig te actualiseren dat het toekomstbestendig is de komende jaren. De conclusies van het JNB onderzoek zijn hierbij een goede handreiking. Daarnaast zijn er uiteraard eigen overwegingen. De actiepunten van het project worden in de bijlage opgesomd.

Proces project

Het project wordt in nauw overleg met provincie, cie. K&K en het bestuur van de MWG uitgevoerd. De reguliere vergaderingen van cie. K&K en bestuur MWG worden hiervoor gebruikt. Met de provincie zal ieder kwartaal worden overlegd over de voortgang.

De aanvraag bij de provincie voor financiering zal medio juni worden ingediend, waarbij wordt gerekend op een toekenning in juni voor een periode van 12 maanden te rekenen vanaf 1 april. De reeds uitgevoerde werkzaamheden in het 2de kwartaal 2022 worden dus meegenomen in het projectvoorstel en de looptijd is van 1 april 2022 t/m 31 maart 2023.

Ontwikkeling van K&K

De uitvoering van 'Gelderse Voet' werd gestart met het opzetten van een kwaliteitsregeling voor de uitvoerende sector. Een groep beoordelaars werd aangezocht en geschoold en een onafhankelijke commissie om de beoordelingen te toetsen, werd geïnstalleerd. De regeling werd uitgewerkt middels een handboek, beoordelingsformulieren enzovoorts.

De groei van het aantal bedrijven dat werd gekwalificeerd (doelstelling was te komen tot 100 succesvol beoordeelde bedrijven) was gestaag (m.u.v. Corona jaren):

Gekwalificeerde K&K bedrijven 2009-2021 Gelderland vanaf aanmelding															
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	aspirant	totaal bedrijven
aannemers overall	6	1	4	4		2	3	2	1	3	1			3	30
specialistische bedrijven	5	2	3	2		2	7	3	2	1	2	1			30
Ondernemers zonder personeel						3	2		1	1	2	1			10
ERB-ERM bedrijven hoofdaannemer			8	3		1				1	1				14
ERM specialist					3					1	3				7
Totaal															91

Deze bedrijven werden grofweg 3- jaarlijks volledig en daartussen jaarlijks middels een 'kleine' beoordeling bezocht en beoordeeld. Er zijn inmiddels enkele honderden beoordelingen uitgevoerd. Om een indruk te krijgen van de omvang van de regeling, zijn de volgende cijfers relevant:

De K&K regeling in cijfers per 1-4-2022	
Aantal geregistreerde K&K restauratieaannemers overall	23
aantal vaklieden K&K restauratieaannemers overall	200
Gemiddelde aantal vaklieden K&K restauratieaannemers overall	8,6
Aantal geregistreerde specialistische K&K bedrijven	15
Aantal vaklieden specialistische K&K bedrijven	84
Gemiddelde bedrijfsgrootte specialistische K&K bedrijven	5,6
Aantal geregistreerde Ondernemers Zonder Personeel K&K	12
Aantal medewerkers OZP bedrijven	12
Aantal ERM hoofdaannemers in Gelders K&K register	13
Aantal vaklieden ERM hoofdaannemers in Gelders K&K register	500
Gemiddelde bedrijfsgrootte vaklieden ERB/ERM bedrijven in Gelders K&K register	38,5
Aantal specialistische ERM bedrijven in Gelders K&K register	11
Aantal vaklieden specialistische ERM bedrijven in Gelders K&K register	185
Gem. bedrijfsgrootte vaklieden specialistische bedrijven Gelders K&K register	17
Aantal groene K&K bedrijven	6
aantal architecten in K&K register	1
Totaal aantal geregistreerde Gelderse K&K bedrijven	81
Totaal vaklieden Gelders K&K register	969
Aantal K&K bedrijven Noord NL	45
Totaal aantal geregistreerde K&K bedrijven	126
opmerking: het totaal aantal beoordeelde bedrijven ligt hoger, een deel is doorgestroomd naar de ERM of om andere redenen afgevalen.	

Uitbreiding naar het noorden

Het succes van de regeling werd opgemerkt en in 2015 sloten de provincies Overijssel, Drenthe, Friesland en Groningen zich aan bij de regeling. Deze provincies brachten de regeling onder in de Stichting Certificering Restauratie (SCR). Er ontstond samenwerking in het actueel houden van het handboek en uitwisseling van informatie en kennis.

Samenwerking met de ERM

In 2011 werd de K&K regeling opengesteld voor ERM gecertificeerde bedrijven. Deze bedrijven

werden actief benaderd voor alle activiteiten van de K&K regeling en leverden leerlingen aan de GRC opleidingen.

De stichting ERM heeft zich het afgelopen decennium sterk ontwikkeld met het op de markt brengen van Uitvoeringsrichtlijnen (URL's) en certificering van bedrijven. De ERM richt zich meer op grotere landelijke partijen, terwijl de wat kleinere K&K bedrijven meer regionaal georiënteerd zijn. De ondelinge samenwerking heeft geleid dat K&K bedrijven wat makkelijker kunnen doorstromen naar ERM (landelijke) certificering, terwijl de ERM bedrijven in het K&K register toegelaten kunnen worden. De URL's worden gebruikt in de K&K beoordelingen.

Samenwerking met het GRC

Vanaf de oprichting van het GRC was er sprake van intensieve samenwerking. Belangrijk was het stimuleren en promoten van de GRC opleidingen onder de K&K geregistreerde bedrijven:

Aandeel leerlingen K&K bedrijven GRC 2010-2021	K&K bedrijf	Niet-K&K bedrijf
Leerlingen MBO 3 restauratie timmeren/metselen 2010-2018	31	34
Leerlingen MBO 4 restauratie timmeren/metselen 2018-2021	28	14
Totaal aandeel K&K bedrijven GRC opleidingen 2009-2021	59	48
<i>Opm. de niveau 3 opleiding is beëindigd in 2018 en vervangen door een niveau 4 opleiding mogelijk is het aandeel K&K bedrijven hoger: leerlingen van leerbedrijven zoals Bouwmensen hebben nogal eens studenten gedetacheerd bij K&K bedrijven.</i>		

De regeling heeft daarmee de GRC-opleidingen in belangrijke mate in stand gehouden. Daarnaast heeft een behoorlijk aantal K&K bedrijven medewerkers naar andere cursusinstituten gestuurd, met name het Nationaal Restauratie Centrum (NRC) te Amersfoort en het Praktijkcentrum Restauratie en Ambacht (RIBO) te Hengelo. Het GRC cursusprogramma 'Erfgoedwerkplaats' op landgoed Reuversweerd te Brummen werd voor ruim 60% gevuld door K&K bedrijven.

De K&K bedrijven waren een belangrijke bron voor het GRC-rapport *Red de restauratie specialist*; een onderzoek naar de Gelderse restauratiesector dat door het GRC in 2018 werd uitgevoerd. Het onderzoek toonde aan, zoals in *Gelderse Voet* al werd voorspeld, dat er sprake was van een grote uitstroom van vaklieden en tekort aan instroom, en dat dit een wezenlijke bedreiging vormde voor de sector (omzet 70 mln. per jaar in Gelderland) én de uitvoeringskwaliteit. Het belang van de kwaliteitsregeling K&K in combinatie met de opleidingsfaciliteit GRC werd weer eens benadrukt, evenals het belang van innovatie (duurzaamheid en digitalisering) en strategisch personeelsbeleid. Belangrijke conclusie was ook dat de instroom, ondanks alle inspanningen van K&K en het GRC, verder omhoog zou moeten.

Netwerk Duurzaamheid&Innovatie

De snelle ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en digitalisering, leidde in 2016 tot het initiatief van de oprichting van het netwerk Duurzaamheid&Innovatie, met als doel kennisuitwisseling over onderwerpen als isolatie, energiebesparing, infrarood verwarming enz. Alle K&K bedrijven zijn aangesloten bij het netwerk en worden bediend met kennisbijeenkomsten en nieuwsbrieven. In de periode 2016 –heden zijn er 12 netwerkbijeenkomsten georganiseerd.

Architecten/adviseurs

Zoals gezegd waren de planvormers in de keten ook onderwerp van de *Gelderse Voet*. Ook aan architecten en adviseurs zouden kwaliteitseisen gesteld moeten worden. In 2019 is een beoordelingskader ontwikkeld voor deze doelgroep en gestart met een pilot. Wel is er eerst nog onderzoek nodig naar de omvang van deze doelgroep De ontwikkeling van een regeling voor adviseurs/architecten zal in 2023 plaats vinden en is geen onderdeel van dit projectplan *Positie van de regeling in de sector, overheden*

Belangrijk in dit verband is de opname van de regeling in de subsidievoorwaarden van de provincie

Gelderland, dit is een sterke drive voor bedrijven om zich aan te sluiten en geeft tegelijkertijd meer grip op de kwaliteit van de uitvoering. Er zijn ook gemeenten die de regeling stimuleren bij subsidieverzoeken, hier moet echter nog meer, in samenspraak met de provincie worden 'afgedwongen' middels de onderhoudssubsidies instandhouding gemeentelijke monumenten..

Overige ontwikkelingen

De regeling is in de 12 jaar van haar bestaan niet wezenlijk veranderd. Wel zijn er telkens kleine aanpassingen doorgevoerd zoals het opnemen van de discipline duurzaamheid voor aannemers. Ook zijn de beoordelingskaders regelmatig geactualiseerd. Het werd dus zeker tijd de regeling te evalueren en te actualiseren. Hieronder volgen de conclusies van de evaluatie met daar aan gekoppeld een reactie en actiepunten.

De inhoud van de regeling

De conclusie is dat de inhoud van de kwaliteitsregeling als het gaat om 'rood', nog steeds als behoorlijk compleet en juist is. Ontwikkelingen in de afgelopen 12 jaar zorgen er echter wel voor dat er aanvullingen nodig zijn om de inhoud actueel en toekomstbestendig te houden/maken, te weten:

- **Conclusie:** kennis en kunde met betrekking tot verduurzaming van monumenten dient een integraal onderdeel voor (nagenoeg) alle vakdisciplines te worden. Hierbij dient goed nagedacht te worden hoever die kennis en kunde dient te gaan voor de uitvoerende bedrijven.
- **Reactie:** er is reeds een aparte vakdiscipline duurzaamheid voor aannemers overall ontwikkeld. Deze is reeds toegepast bij een aantal hoofdaannemers. Bij de vaklieden zou er basiskennis op het gebied van verduurzamen en bouwfysica aanwezig moeten zijn
- **Acties 1** bij de specialistische vakdisciplines duurzaamheid opnemen in de checklisten en tijdens beoordelingen toegepast: kennis van basistechnieken op het gebied van isolatie, koudebruggen ed. Het handboek en de checklisten aanpassen op deze onderdelen. De projectleider voert deze actie uit.
- **Conclusie:** samenwerking, kennis delen en opbouwen van vertrouwen bij alle ketenpartners, maar vooral met de opdrachtgever/eigenaar, zodat de juiste oplossingen toegepast worden in het belang van het monument, moeten een plek krijgen in de beoordelingscriteria, wetende dat dit tijdens een beoordeling moeilijk te toetsen is. Referenties van opdrachtgevers opvragen, kan hierbij helpen.
- **Reactie:** eigenaren gaan hun ervaringen op projectniveau met K&K bedrijven kenbaar maken via reviews op de website. Tevens worden K&K bedrijven tijdens beoordelingen gewezen op de mogelijkheid van een *evaluatiegesprek* met de opdrachtgever. Deze gegevens kunnen later meegenomen worden in de beoordelingen. Verder worden er meer initiatieven ontplooid op het gebied van netwerk- en kennisbijeenkomsten.
Acties 2: maken review mogelijkheid op website door websitebouwer, evaluatiegesprek opnemen in audit door beoordelaars en kennisbijeenkomsten organiseren.
- **Conclusie:** De URL's dienen nadrukkelijker een plaats bij de bedrijfsbeoordelingen binnen Kennis&Kunde. Let wel op: maak bij de beoordelingen geen afvinklijstjes van de uitvoeringsrichtlijnen.
- **Reactie:** kennis van de URL's is reeds een open vraag in de beoordeling, echter nog niet diepgaand uitgewerkt. De URL's zijn zeer gedetailleerde documenten over de uitvoering. Het is ondoenlijk om alle URL's van

tesamen vele honderden pagina's te kennen en toe te passen in de beoordelingen, dus zal er een keuze gemaakt moeten worden. Ook zijn nog niet alle beoordelaars voldoende ingevoerd in de URL's.

- **Actie 3.** : tijdens een projectbezoek door beoordelaars worden concrete punten van een URL bevraagd aan het uitvoerend personeel. Samen met het Nationaal Restauratie Centrum en het GRC een 1-daagse incompany cursus aanbieden aan de beoordelaars.
- **Conclusie:** er dient een aanvulling op de procedures te komen ten behoeve van klachten vanuit de monumenteigenaren over slecht presterende en gekwalificeerde restauratiebedrijven.
- **Reactie:** K&K regeling is geen garantieregeling, dus een klachtenprocedure mag niet leiden tot K&K/Monumentenwacht-aansprakelijkheid voor de geleverde uitvoeringskwaliteit. Een mogelijke oplossing kan zijn dat een opdrachtgever een onderbouwde klacht over het werk van een aannemer bij de commissie Kennis&Kunde indienen. De commissie kan dan een onderzoek instellen en bevindingen delen met de opdrachtgever en opdrachtnemer. Deze moeten vervolgens onderling, eventueel m.b.v. arbitrage, tot een oplossing komen. Er is ervaring opgedaan met deze werkwijze in de case van de Bunkerboerderij te Schaarsbergen.
- **Acties 4.** de klachtenregeling wordt uitgewerkt door projectleider, voorgelegd aan de commissie Kennis&Kunde en vervolgens opgenomen in het handboek en tot slot gecommuniceerd naar de belanghebbenden.
- **Conclusie:** Bevraag bedrijven vaker op historische kennis en het gebruik van de 'restauratieladder'.
Acties 5: tijdens projectbezoek van beoordelaars overleggen met projectleiding en uitvoerenden over gemaakte keuzes in relatie met de restauratieladder. Beoordelaars scholen over toepassen restauratieladder m.b.v. NRC.
- **Conclusie:** het onderdeel bedrijfsopleidingsplan heeft al een belangrijke plaats in de gehele beoordeling, maar dit dient toch versterkt te worden en op onderdelen beter uitgewerkt.
Reactie: Er zijn inmiddels voldoende opleidings-mogelijkheden (GRC, NCE, NRC, RIBO) beschikbaar om een volwaardig scholingsplan te kunnen maken.
Acties 6: projectleider samen met het GRC 10 aparte bedrijfsbezoeken plannen om samen het bedrijfsopleidingsplan op te stellen. Nieuw handzamer formulier ontwikkelen voor het opstellen van een bedrijfsopleidingsplan. Doorvragen over de gevolgde opleidingen en cursussen, bij het niet nakomen van afspraken, mogelijk intrekken van de registratie totdat de gemaakte afspraken zijn nagekomen.
Het GRC en de MWG organiseren een bijeenkomst met deelnemende partijen om het belang van opleiden nog eens te benadrukken en commitment van de bedrijven op te halen. De provincie faciliteert door ruimte beschikbaar te stellen in het provinciehuis en de aanwezigheid van de gedeputeerde op 1 december.

Beoordelings- en besluitvormingsproces en nazorg

- **Conclusie:** er dient meer sturing te komen op de voorbereiding van de bedrijven op de beoordelingen. Daarbij dienen de jaarlijkse 'kleine' beoordelingen meer diepgang te

krijgen.

Reactie: de projectleider K&K van de Monumentenwacht Gelderland gaat i.p.v. 1 dag 2 dagen in de week aan de K&K regeling besteden. Hij kan zich meer toeleggen op de ontwikkeling en hij kan de uitvoering beter te begeleiden. Zo kan de beoordeling beter worden voorbereid, zodat de beoordelaar zich kan focussen op het bedrijfsbezoek. Praktisch betekent dit het voorbereiden van de beoordeling door een checklist door te nemen met het bedrijf.

Actie 7: uitbreiding inzet programma-directeur (= projectleider).

- **Conclusie:** de wijze van scoren de beoordelaars op basis van de verschillende beoordelingscriteria dient verbeterd te worden. Tevens dienen de rapportages éénduidiger te worden en waar mogelijk voorzien van beeldmateriaal.
- Essentieel is dat beoordelaars onderling goed blijven afstemmen, hun kennis delen, hun kennis op peil is en blijft, zodat de kwaliteit en uniformiteit van beoordelen en rapporteren gewaarborgd is.

Acties 8: intervisie bijeenkomsten organiseren door projectleider met de beoordelaars en voldoende rouleren van de beoordelaars onderling. De huidige scoremethodiek van de beoordelingen zal aangepast worden i.s.m. de SCR. Er wordt ook gekeken naar de onderlinge weging van diverse toetspunten.

- **Conclusie:** de commissie Kennis&Kunde is, ten behoeve van een juiste afweging bij de besluitvorming, geholpen met inzicht in de historie van eerdere beoordelingen.

Reactie: de commissie krijgt alle documenten, maar die zijn niet voldoende ontsloten met een database.

Actie 9: om de toegang tot de historie te vergemakkelijken, wordt de Sharepoint oplossing van de SCR overgenomen. Alle betrokkenen kunnen in deze oplossing bij de documentatie/historie van de beoordelingen. Projectleider trekt dit.

- **Conclusie:** het 'sturen' op het hebben van een bedrijfsopleidingsplan en het maken van een verbeterplan, vereist meer aandacht in de gehele beoordeling en besluitvorming. Daarbij dient de opvolging en nazorg na de beoordeling/besluitvorming nadrukkelijk en adequaat opgepakt te worden.

Reactie: zie opmerkingen bedrijfsopleidingsplan hierboven. Verbeterplan opnieuw introduceren in 2023.

De organisatie van de uitvoering van Kennis&Kunde

- **Conclusie:** de uitvoering van Kennis&Kunde-groen is na de eerste twee jaren in zijn geheel stil komen te liggen. Hierdoor is over het functioneren van deze kwaliteitsregeling nog (te) weinig bekend.

Reactie: een groene Gelderse K&K regeling is onvoldoende tot ontwikkeling gekomen en zal i.s.m. andere partijen opnieuw opgestart worden.

Actie 10: er zal samenwerking met landelijke partijen gezocht worden, met name de Vereniging Erfgoedhoveniers om tot een landelijke schaal te komen. Komen tot een plan van uitvoering nadat de mogelijkheden voor eensamenwerking van met de Vereniging zijn uitgewerkt.

- **Conclusie:** de organisatie, uitvoering en aansturing van de Kennis&Kunde-rood dient op

onderdelen verbeterd te worden, dit zal ook betekenen dat er meer fte voor ingezet dient te worden. Het betreft vooral de volgende onderdelen:

- Een betere sturing op en aanpak van de planning van de beoordelingen. Plan in principe 3 jaar vooruit, tot de volgende 'grote' beoordeling. Leg daarbij vast wie de beoordelaars zijn. Pak dit centraal op en communiceer dit met de bedrijven.
- Er dient een systematisch roulatiesysteem opgezet te worden voor de inzet van de beoordelaars per bedrijf, zodat de objectiviteit gewaarborgd wordt en tevens er geen kennis over de te beoordelen bedrijven verloren gaat. SCR heeft hiervoor een aanpak die wellicht ook in Gelderland geschikt is.
- De werving/selectie van de beoordelaars dient geïntensiveerd te worden. Stel daarbij een duidelijk profiel van de beoordelaars op. Tevens dienen ook de huidige beoordelaars hun kennis van de dagelijkse restauratiepraktijk bij te houden en waar nodig bij te scholen (bijv. duurzaamheid of bepaalde specialisme)).
- Bedrijven dienen zich beter voor te bereiden op de beoordeling.

Acties 8 en 11: invoering systeem SCR in Gelderland van planning en rouleren beoordelingen en beoordelaars. Werving van 3 nieuwe beoordelaars op basis van een profiel. Uitbreiding van de inzet programma-directeur K&K van 1 naar 2 dagen in de week.

- **Conclusie:** er dient meer aandacht te komen voor de 'marketing' en communicatie van de kwaliteitsregelingen, zodat meer erkenning en status verkregen wordt bij vooral de opdrachtgevers (ook buiten Gelderland). Kennis&Kunde moet een 'kwaliteitsmerk' worden en niet alleen een verplichting of voorwaarde om in het register te komen.
Acties 12: het opstellen/uitvoeren van een marketingplan t.b.v. de regeling door projectleider met een derde partij, waaronder vernieuwen uitstraling ed. In de communicatie meer opereren als een keurmerk om de zichtbaarheid en herkenbaarheid te vergroten. Het maken en uitreiken van een fysiek certificaat zoals de SCR dat reeds doet. Het ontwikkelen van een aantrekkelijke eigen website voor zowel bedrijven als opdrachtgevers heeft de eerste prioriteit.
- **Conclusie:** een intensievere samenwerking van Monumentenwacht Gelderland met SCR en GRC ligt erg voor de hand. Het GRC kan ondersteunen bij de opvolging t.a.v. verbeterplannen en opleidingsplannen bij de bedrijven. SCR kan samen met Monumentenwacht Gelderland de algehele communicatie en organisatie versterken en de efficiëntie verbeteren.
Actie (diverse nummers): verdiepen samenwerking met GRC en SCR, zie bijlage actiepunten voor de onderdelen waarop wordt samengewerkt.
- **Conclusie:** samenwerking met de stichting ERM voor de uitvoering van de kwaliteitsregelingen kan op termijn de kwaliteitsregelingen mogelijk versterken en meer landelijke erkenning geven. Een dilemma/zorg hierbij is: hoe waarborg ik als provincie dat de regeling laagdrempelig blijft, regionaal effectief blijft en past bij het provinciaal beleid.
Reactie: er zijn reeds afspraken over het stimuleren van 'doorstroming' van K&K naar ERM. Andersom kunnen ERM bedrijven zonder beoordeling in het K&K register worden opgenomen.

Acties 13: met de ERM onderzoeken hoe er meer organisatorisch samengewerkt kan worden. Tevens onderzoeken of de K&K regeling extern gecertificeerd kan worden. Overnemen beoordelingskader ERM.

Financiën

De verwachting is dat na uitvoering van de actiepunten in 2023 (en dus uitbreiding van de 'keten' en bereikte professionalisering) de structurele begroting van de K&K regeling tussen de € 85.000- € 95.000 zal bedragen. Uitgangspunt is dat de kosten van K&K dan voor 50% door de bedrijven, en voor 50% door de provincie gedragen worden. Het aandeel van de bedrijven zouden dan mogelijk uit een vaste jaarlijkse bijdrage moeten komen i.p.v. een bijdrage per beoordeling. Ook zou het oorspronkelijke idee van *Gelderse Voet*, nl. een vast percentage van de provinciale investeringen in erfgoed voor kwaliteitsbeleid, weer onderzocht moeten worden. Op deze manier is er immers structureel ruimte voor kwaliteitsbeleid in de Gelderse erfgoedsector.

Overzicht actiepunten project actualisatie K&K regeling Gelderland 2022

Uitwerking:		trekkers	prioriteit	2022	2023	resultaat	Opmerkingen/onderbouwing
nr. actie	Vorbereiding projectvoorstel K&K 2022/2023	PJ	hoog	kwartaal 3			Consultatie oa bestuur, cie. K&K en provincie
Aanpassingen handboek/checklisten							
1	uitwerken/opnemen duurzaamheid in alle vakdisciplines	PJ	hoog	kwartaal 3			in de 15 vakdisciplines uitwerken duurzaamheid
4	uitwerken/opnemen klachtenregeling	PJ	hoog	kwartaal 3		<i>Vernieuwd digitaal handboek en checklisten t.b.v. nieuwe onderwerpen zoals duurzaamheid, restauratieladder, URL's en documenteren.</i>	uitwerken tekst, juridische toets, besluit cie./ bestuur MWG
3	uitwerken/opnemen wijze van checken URL's voorbeeld casus/cursus beoordelaars	PJ	medium	kwartaal 4			Cursus van NRC/GRC inkopen
5	betrekken restauratieladder in beoordelingen	PJ					
8	uitwerken/aanpassen methodiek/weging score checklisten	PJ/SCR	hoog	kwartaal 3			
nvt	diversen handboek	PJ	laag	kwartaal 4			redactie ed.
Bedrijfsopleidingsplan						<i>Nieuw format bedrijfsopleidingsplan en alle allround aannemers hebben een actueel bedrijfsopleidingsplan.</i>	
6	checken en aanpassen bedrijfsopleidingsplan	PJ/SCR	hoog	kwartaal 3,4			
6	bezoeken aannemers overall samen met GRC	PJ/SCR	medium	kwartaal 3,4	kwartaal 1		10 bedrijven 1 dagdeel incl. advies tbv opleidingsplan N.a.v. voorstel gedeputeerde n.a.v. brandbrief op 1 december
6	bijeenkomst provincie Gelderland K&K bedrijven	PJ/GRC	medium	kwartaal 4			
Organisatie en uitvoering						<i>De organisatie van de K&K regeling is geprofessionaliseerd met een nieuw database systeem, een actuele website met reviews van eigenaren, goed toegeruste (nieuwe) beoordelaars</i>	
9	invoeren database met alle documentatie K&K voor beoordelaars, overnemen systeem SCR MS Sharepoint	PJ/SCR	medium	kwartaal 4			Abonnement sharepoint 15 personen
2	ontwikkelen review systeem eigenaren op website	PJ/SCR	hoog	kwartaal 3,4			
div	organiseren netwerk en kennisbijeenkomsten samen met GRC	PJ/SCR	medium	hele jaar	hele jaar		2 maandelijkse bijeenkomst
8	organiseren intervisie bijeenkomsten beoordelaars	PJ/SCR	medium	kwartaal 4	kwartaal 1		
8	planning 3 jaar vooruit en rouleren beoordelaars (2023-2025)	PJ/SCR	medium		kwartaal 1		in lopende bedrijfsvoering
11	werving nieuwe beoordelaars	PJ	hoog	kwartaal 3,4			
7	uitbreiden uren coordinator K+K regeling	PJ	hoog	kwartaal 3,4	kwartaal 1		
13	onderzoek samenwerking ERM	PJ	laag	kwartaal 4			
Communicatie/marketing						<i>Het merk K&K wordt meer en professioneler uitgedragen als keurmerk, o.a. via de socials.</i>	
12	Opstellen en uitvoering communicatie/marketingplan, beter positioneren 'merk' K&K en aangesloten bedrijven	PJ/SCR	medium	kwartaal 3,4			Extern bureau
Groen K&K regeling						<i>De groene K&K regeling wordt uitgevoerd door een landelijke organisatie.</i>	
10	afstemmen met Vereniging Erfgoed Hoveniers	PJ	hoog	kwartaal 3			Onderzoeken of 'samengaan' haalbaar is
10	samenwerking uitwerken en planning maken	PJ/VEH	hoog	kwartaal 3			
	PJ (projectleider)	Ernst van der Grijp					
	GRC	Jan Gersen					
	SCR	Stichting Certificering Restauratie					
	Prv	Provincie Gelderland					